

Hakija NN Ky/NN
Asia Liikerytyksen dokumenttien ja teollisen keksinnön tekijänoikeussuoja
Annettu 22.08.2006

LAUSUNTOPYYNTÖ

Tekijänoikeusneuvostolle esitetyt kysymykset

Hakija on kahdella kirjeellä pyytänyt tekijänoikeusneuvostoa lausumaan siitä, nauttiiko hänen kehittämänsä teollinen menetelmä tekijänoikeussuojaa, sekä nauttivatko hakijan tekijänoikeusneuvostolle toimittamat asiakirjat (liitteet 1-21) tai jotkut niistä tekijänoikeuslakiin perustuvaa suojaa tekijänoikeuslain 1§:n tarkoittamina teoksina, tai suojataanko mainittuja asiakirjoja tai joitakin niistä muutoin tekijänoikeuslain säännöksiin kuten tekijänoikeuslain 49 ja 49a§:n perusteella.

Selostus asiasta

Hakijan ensimmäinen kirje on saapunut tekijänoikeusneuvostolle 15.3.2006. Kirjeessä on viisi numeroimatonta liitettä. Siinä hakija kertoo Turun keskusrikospoliisin tutkijan kehottaneen hakijaa ottamaan yhteyttä tekijänoikeusneuvostoon. Asia liittyy hakijan kuvauksen mukaan hänen kehittämänsä teollisen menetelmän luvatonta käyttämistä koskevaan asiaan. Hakija on kertonut kehittäneensä prosessiteollisuuteen liittyvän menetelmän ja laitteen, jolla voidaan helpottaa tiettyä paperikoneen seisokkiin liittyvää toimenpidettä.

Keksinnön johdosta on hakijan mukaan mm. laadittu kansallinen ja kansainvälinen patenttihakemus. Myöhemmän asiamies MM:n toimittaman kirjeen liitteessä 10 sivulla 9 viitataan siihen, että käsiteltävä teollinen siirtojärjestelmä olisi suojattu menetelmäpatentilla USA:ssa ja Euroopassa, kun taas erään liitemateriaaliin liittyvän dokumentin mukaan (kirje päivätty 29.6.2006) näiden jatkokäsittely olisi keskeytetty. NN pyytää omassa kirjeessään tekijänoikeusneuvostolta vastausta kysymykseen, onko hänellä omistusoikeus kehittämäänsä tuotteeseen.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että vastaus NN:n ja asiamiehen kysymyksiin voidaan antaa tekijänoikeuslain kannalta huolimatta siitä että hankkeen patenttioikeudellisesta tilasta saadut tiedot voivat olla ristiriitaisia.

NN:n kirjeen liitteenä on 22.12.2005 päivätty syyttämättäjättämispäätös, jossa muun ohessa on todettu seuraavaa: "NN:llä on esitutkinnasta ilmenevän perusteella ainakin ollut tekijänoikeus tuotteeseen." Ensimmäisessä kirjeessään NN pyytää tämän oikeuden vahvistamista. Liitteenä olevasta otteesta esitutkintapöytäkirjasta ilmenee, että tutkittavana ollut epäilty rikos on törkeä petos, mutta asiassa on tehty syyttämättä jättämispäätös teon rikosoikeudellisen vanhentumisen vuoksi. Kuulustelukertomuksissa ilmenee että kyseessä on ollut epäily siitä, että hakijan kehittämä teollinen menetelmä on otettu hakijan luvatta teolliseen käyttöön.

Toisen kirjeen (päivätty 10.7.2006) on lähettänyt NN:n asiamies MM. Asiamies on toimittanut tekijänoikeusneuvostolle 23 dokumenttia, joiden osalta hakija toivoo tekijänoikeusneuvoston kantaa siihen, ovatko kyseiset dokumentit tekijänoikeuslain tarjoaman suojan piirissä. Asiamies katsoo myös dokumenttien ilmentävän NN:n tekijänoikeutta keksintöönsä.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Teoksen käsitteestä ja tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on teoksen tekijänoikeus. Teos voi ilmetä myös muulla tavalla kuin säännöksessä mainitun esimerkkiluettelon mukaisena teoslajina. Pykälän 2 momentin mukaan selittävää piirustusta ja tietokoneohjelmaa suojataan kirjallisena teoksena.

Teoksella tekijänoikeudellisessa merkityksessä tarkoitetaan henkisen luomistyön tuotetta. Kirjallinen tai taiteellinen tuote on tekijänoikeudella suojattu, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli on tekijänoikeuslain tarkoittama teos. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Esimerkiksi tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä, ei myöskään sen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä. Myös käytännöllistä käyttötarkoitusta toteuttava tuote voi olla teos. Erään teosharkinnassa apuna käytetyn määritelmän mukaan teoskynnys ylittyy, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu itsenäisesti vastaavaan työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla. Myös teoksen osan on itsenäistä tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon.

Teostasovaatimusta voidaan arvioida eri tavoin riippuen teoslajista. Perinteisten kirjallisten ja esimerkiksi maalaustaiteen teosten osalta teostasovaatimuksia voidaan luonnehtia alhaiseksi, koska ne usein jo itsessään ilmentävät tekijänsä persoonallisuutta. Käyttötaiteen osalta taas on yleensä edellytetty huomattavaa omaperäisyyttä, koska käyttötarkoitus usein sanelee tuotteen muodon pikemminkin kuin tekijänsä henkinen luomistyö.

Tekijänoikeudella ei anneta yksinoikeutta ideoihin ja yleisiin periaatteisiin, vaan niiden teoksessa ilmenevään omaperäiseen ja luovaan ilmenemismuotoon. Samoin tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi teoksen aihe, aiheen käsittelyä ohjaava metodi sekä teoksen sisältämät tiedot sellaisenaan. Tekijänoikeudella ei myöskään suojata esimerkiksi teollisia keksintöjä, joita varten on olemassa patenttisuoja.

Tekijänoikeuden sisällöstä säädetään tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:ssä. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään lain 2 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, tekijänoikeuslain 2 luvussa säädetyn rajoituksen, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännökseenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuustai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. Pykälän 2 momentin mukaan kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa. Pykälän 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se välitetään yleisölle johtimitse tai johtimitta, esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti. Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään lain 3 §:ssä.

Tekijänoikeuslain 43 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän tai, jos kysymys on lain 6 §:ssä tarkoitetusta yhteisteoksesta, viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta.

Luettelosuoja

Teosten ja tietojen kokoaminen luetteloksi, tiedostoksi tai tietokannaksi voi vaatia suuria investointeja tai aikaa ja vaivannäköä ilman, että lopputulos ylttäisi teostasoon ja tulisi siten tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisella tekijänoikeudella suojatuksi. Tällainen lopputulos voi kuitenkin saada tekijänoikeuslain 49 §:n mukaista suojaa.

Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on valmistanut 1) luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn, jossa on yhdisteltyä suuri määrä tietoja, tai 2) tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin.

TekijäL:n esitöiden mukaan TekijäL 49 §:n 1 momentin 1. kohdan mukaisen luettelosuojan edellytyksenä on yhdisteltyjen tietojen suuri määrä. Suoja on riippumaton sisällön valinnan tai järjestelyn kriteereistä ja mahdollisesta omaperäisyydestä. Luettelosuojasäännöksellä on tahdottu suojata tuotteita, jotka eivät ole tekijänoikeudellisessa mielessä teoksia, mutta joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaivaa, ammattitaitoa ja pääomaa. Luettelosuojan ainoana edellytyksenä on, että työhön on yhdistelty suuri määrä tietoja. (Komiteanmietintö 1953:3, s. 79, hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta 1997/10, s. 5 - 6) Suoja voi kohdistua myös tiedoston osaan, jossa on yhdisteltyä suuri määrä tietoja.

Esimerkkinä luettelosuojaa saavista töistä voidaan mainita myyntiluettelot, näyttelyluettelot, osoitekalenterit, aikataulut ja erityiset laskentataulukot edellyttäen, että niissä on yhdisteltynä suuri määrä tietoja. Suojaa eivät saa yksinkertaisemmat työt, kuten paikallisaikataulut, taskukalenterissa olevat yhteenvedot erilaisista tilastoista ja muut vastaavat työt. Luettelot on suojattu ainoastaan jäljentämistä vastaan. Luettelon sisältämiä tietoja saa käyttää vapaasti hyväkseen.

TekijäL 49 §:n säännös ei sulje pois tekijänoikeussuojan soveltamista. Luettelo tai muu sellainen työ voi siten saada myös TekijäL 1 §:ssä tarkoitettua tekijänoikeussuojaa, jos tekijänoikeussuojan yleiset edellytykset täyttyvät. Tästä säädetään nimenomaan TekijäL 49 §:n 3 momentin lopussa.

TekijäL 49 §:n 1 momentin 1. kohdan mukainen suoja tulee luettelon, taulukon tms. työn valmistajan hyväksi. Valmistaja on yleensä se juridinen tai fyysinen henkilö, joka on taloudellisesti vastuussa luettelon kokoamisesta. Suoja voi alkuperäisestikin kuulua juridiselle henkilölle. Käytännössä suuri osa luetteloista kootaan yritysten ja muiden yhteisöjen toimesta, joita siis pidetään kokoamiensa luetteloiden valmistajina. (Komiteanmietintö 1987:8, s. 136 - 137, SOU 1956:25, s. 391) TekijäL 49 §:n mukaiset oikeudet voidaan sopimuksella siirtää kolmannelle. Oikeuksien luovutusta koskevat yleiset TekijäL 27 § - 29 §:n säännökset.

Tietokantojen suoja

Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen tietokantojen erityissuoja lisättiin lakiin lainmuutoksella 1998/250, joka tuli voimaan 15.4.1998. Tekijänoikeuslaki saatettiin muutoksella vastaamaan tietokantojen oikeudellisesta suojasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (96/9/EY).

Suojattavan tietokannan määritelmä sisältyy direktiivin 96/9/EY 1 artiklan 2. kohtaan. Sen mukaan "tietokannalla tarkoitetaan teosten, tietojen ja muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, joka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy". Direktiivin johdanto-osan 17. kohdan mukaan "tietokannalla tarkoitetaan kaikkia kirjallisia, taiteellisia, musiikillisia tai vastaavia teoskokoelmia tai tekstiä, ääntä, kuvia, lukuja, tosiasioita ja tietoja sisältäviä kokoelmia". Kirjallisen tms. teoksen tallentaminen sellaisenaan ei kuitenkaan kuulu direktiivin soveltamisalaan (johdanto-osa, 17. kohta, viimeinen lause). Suomen tekijänoikeuslakia voidaan kuitenkin tekijänoikeuslain esitöiden mukaan soveltaa myös tietokantoihin, jotka eivät täytä kaikkia direktiivin määritelmän edellytyksiä. (Hallituksen esitys eduskunnalle 1997/170, s. 8 - 9)

Jotta tietokanta saisi suojaa, sen sisällön keräämisen, varmistamisen tai esittämisen on pitänyt edellyttää määrällisesti ja/tai laadullisesti huomattavaa panostusta. Suojan edellyttämä panostus voi muodostua rahoituksesta ja/tai ajan, vaivannäön ja energian käytöstä (direktiivin 96/9/EY johdanto-osa, 41. kohta). Suoja ei koske sellaisia tietokannan osia, jotka eivät ole laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisia. Suoja ei kohdistu myöskään tietokannan sisältämiin yksittäisiin tietoihin. (Hallituksen esitys eduskunnalle 1997/170, s. 12)

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on ennakkopäätöksessään 9.11.2004 (Asia C-46/02, *Fixtures Marketing Ltd vastaan Veikkaus Oy Ab*) ottanut kantaa tietokantadirektiivissä käytetyn investoinnin käsitteeseen. Päätöksen mukaan, huomattava investointi, jonka perusteella tietokannan valmistajaa suojataan tietokannan luvattomalta kopioinnilta ja levittämislä yleisölle, käsittää ainoastaan olemassa olevien aineistojen etsimisen, kokoamisen, varmistamisen ja esittämisen eikä niitä voimavaroja, jotka käytetään tietokannan muodostavien aineistojen luomiseen.

Tiedosto on suojattu tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukaisella tietokantasuojalla silloin, kun se täyttää kyseisessä lainkohdassa säädetyt suojan edellytykset eli kun sen sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa investointia. Huomattava investointi voi muodostua esimerkiksi tiedoston sisällön varmistamiseksi tehdystä huomattavasta rahallisesta panostuksesta.

Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen suoja tulee tietokannan valmistajan hyväksi. Direktiivin 96/9/EY johdanto-osan 41. kohdan mukaan tietokannan valmistajana pidetään henkilöä, jonka aloitteesta ja riskillä investoinnit tehdään.

Luettelo- ja tietokantasuoja on tekijänoikeuslain 49 §:n 3 momentin mukaan voimassa, kunnes 15 vuotta on kulunut vuodesta, jona työ valmistui, tai jos työ saatettiin yleisön saataviin ennen tämän ajanjakson päättymistä, 15 vuotta siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin. Jos luetteloon tai tietokantaan tehdään päivityksiä tms., voidaan tällainen luettelo tai tietokanta katsoa, tapauskohtaisesti harkiten, uudeksi luetteloksi tai tietokannaksi, jolle lasketaan oma suoja-aikansa.

Myös tekijänoikeuslain 49 §:n mukaiset oikeudet voidaan sopimuksella siirtää kolmannelle. Oikeuksien luovutusta koskevat yleiset tekijänoikeuslain 27 § - 29 §:n säännökset. Oikeuksien siirtyminen 40 b §:n mukaisesti tapahtuu vain, jollei toisin ole sovittu (27 §:n 3 momentti). Työnantajalla voi jo alun perin olla oikeus luetteloon 49 §:n perusteella luettelon valmistajana.

Oikeudesta valokuvaan

Tekijänoikeuslain 49 a §:n mukaan, valokuvaajalla on yksinomainen oikeus määrätä valokuvasta, muuttamattomana tai muutettuna, valmistamalla siitä kappaleita tai saattamalla se yleisön saataviin. Oikeus valokuvaan on voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona kuva valmistettiin.

Valokuva voi kuitenkin TekijäL 49 a § 3 momentin nojalla nauttia myös tekijänoikeussuojaa, jolloin siihen sovelletaan 70 vuoden suoja-aikaa tekijän kuolinvuodesta.

Tekijänoikeusneuvoston aiempi käytäntö

Seuraavassa käydään esimerkein läpi tekijänoikeusneuvoston aiempaa käytäntöä suojamuodoittain.

Dokumenttien suojaa koskevat aiemmat lausunnot

Käsillä olevaan materiaaliin verrannollisen dokumentaation tekijänoikeussuojaa koskevia tekijänoikeusneuvoston lausuntoja ovat olleet esimerkiksi TN 1991:15, TN 1994:3, TN 1996:15, TN 2004:2 (tekijänoikeus kameran tuotepiirroksiin, järjestelmäkartaan ja ohjekirjoihin), 2004:5 (kirjallisten tuotteiden tekijänoikeus- ja luettelosuoja), TN 2004:7 (materiaaliluettelon suoja), TN 2004:15 (tekijänoikeus koulutusaineistoon), TN 2003:17 (tekijänoikeus sopimusehtoihin) ja TN 2005:8 (tekijänoikeus yrityksen dokumentteihin).

Näille ratkaisuille on ollut tunnusomaista, että dokumenteilta on vaadittu varsin korkeaa omaperäisyyttä tekijänoikeussuojan edellytyksenä. Tämä johtuu siitä että useissa tapauksissa dokumentin sisällön määräävät pikemminkin ulkoiset olosuhteet (mitä luonteeltaan teknisiä seikkoja dokumentissa on haluttu ilmaista ja luetteloida) kuin tekijänsä luova panos.

Lausunnossa TN 2004:2 katsottiin, että piirustuksen kuvaamaa laitetta ei juurikaan voida kuvata toisin kuin mitä neuvostolle toimitetuissa piirustuksissa oli tehty, kun tarkoituksena oli ilmentää kameran ja sen osien rakennetta selittävällä teknisellä piirustuksella ja järjestelmäkartalla. Sen sijaan neuvosto arvioi laitteen käyttöoppaan ja ohjelmiston aloitusoppaan kokonaisuutena arvioituna siinä määrin itsenäisiksi ja omaperäisiksi, että niitä voitiin pitää tekijänoikeuslain tarkoittamina teoksina.

Lausunnossa TN 2004:5 arvioitiin suurehko määrä erilaisia tiedostoja tekijänoikeudelliselta kannalta. Tiedostoihin sisältyneitä piirustuksia suojattiin tekijänoikeuslain tarkoittamina teoksina, olettaen että ne olivat tekijänsä luovan työn itsenäisiä ja omaperäisiä tuloksia eivätkä olleet kopioita aiemmista töistä. Osa dokumenteista sai luettelosuojaa.

Lausunnossa TN 1991:15 katsottiin, että kauppasopimuslomake kokonaisuudessaan siihen liittyvine sopimusehtoineen ylsi kirjallisen teoksen teostasoon. Ilman sopimusehtoja lomake ei olisi yltänyt teostasoon, koska lomakeosa ei ollut itsenäinen ja omaperäinen vaan muistutti yleisesti käytettäviä lomakkeita. Lausunnossa TN 1994:3 puolestaan katsottiin, ettei tilauslomake yltänyt teostasoon. Lausunnossa TN 1996:15 todettiin, että asiakirjamallikokoelmaan kuuluneet yksittäiset asiakirjamallit olivat tavanomaisia ja että niiden asetelut olivat niinkään tavanomaisia ja pitkälti standardien määrittelemiä. Kokoelma tai siihen liittyneet mallit eivät olleet tekijänoikeuslaissa tarkoitettuja teoksia.

Lausunnossa TN 2003:17 katsottiin, että neuvostolle arvioitavaksi saatetuissa sopimusehdoissa ei ilmeisesti ollut kyse mihinkään voimassa olevaan malliin perustuvasta tekstistä tai alan yleisesti sopimusehdoista. Kyse oli yksityiskohtaisista, luovan toiminnan tuloksena syntyneistä ehdoista, jotka poikkesivat myös muiden saman toimialan yritysten käyttämistä sopimusehdoista. Tekijänoikeusneuvosto piti sopimusehtojen toteuttamistapaa eli muotoa persoonallisena ja omaperäisenä. Voitiin olettaa, että kukaan toinen, joka ryhtyisi laatimaan sopimusehtoja vastaavaan tarkoitukseen, ei päätyisi muodoltaan vastaavaan lopputulokseen.

Luettelosuoja koskevat aiemmat lausunnot

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt luettelosuoja useissa lausunnoissaan. TekijäL 49 §:n 1 momentin nojalla suojatuiksi on katsottu esimerkiksi puhelinluettelo (TN 1987:16), nimipäiväluettelo (TN 1995:11 ja TN 1996:1), matrikkeli (TN 1994:20), malliratkaisujen luettelo (1993:4), sukutaulut (1994:19) sekä yrityksen kirjanpidossa käytettävät tilikartat (TN 2001:5). TekijäL:n 49 §:n 1 momentin nojalla suojatuiksi on katsottu myös 200 asiakirjamallin muodostama, tietokonelevykkeelle tallennettu kokonaisuus (TN 1996:15) sekä 197 lippua käsittävä lippukokoelma (TN 2000:9). Luettelosuojan piiriin luettiin materiaaliluettelo (TN 2004:7), johon oli yhdistelty suuri määrä tietoja, sekä eräitä kirjallisia dokumentteja (TN 2004:5, TN 2005:8).

Tietokantojen erityissuoja koskevat aiemmat lausunnot

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt tietokantojen suojaa lausunnoissaan TN 1999:13, TN 1999:15, TN 1999:17, TN 2001:7, TN 2002:17, TN 2003:2 ja TN 2005:8. Suojan edellytyksenä olevaa huomattavaa panostusta on tekijänoikeusneuvosto pitänyt pitkälti näyttökysymyksenä.

Lausunnossa TN 1999:13 tekijänoikeusneuvosto katsoi CD-levyjä koskevan tietokannan sisällön keräämisen ja esittämisen edellyttäneen huomattavaa panostusta. Lausunnossa TN 1999:17 tekijänoikeusneuvosto katsoi, että asiassa esitetyn selvityksen perusteella voitiin todeta, että väestöryhmää koskevan tietokokoelman lääketieteellisen osan tietosisällön kerääminen, esittäminen ja varmentaminen oli edellyttänyt huomattavaa ajallista ja rahallista panostusta sekä vaivannäköä. Lausunnossa TN 2001:7 tekijänoikeusneuvosto katsoi, hovioikeuden samassa asiassa antamaan päätökseen nojautuen, että jalkapallo-otteluiden ottelujärjestystä voitiin pitää TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdassa tarkoitettuna tietokantana, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen oli edellyttänyt huomattavaa panostusta.

Lausunnossa TN 1999:15 tekijänoikeusneuvosto katsoi harjututkimuksen yhteydessä syntyneen laajan aineiston voivan nauttia tietokantasuojaa. Lausunnoissa TN 2002:17 ja 2003:2 tekijänoikeusneuvosto katsoi, että yrityksen www-sivut eivät kokonaisuudessaan arvioiden ilmentäneet sellaista itsenäisyyttä ja omaperäisyyttä, että ne olisivat nauttineet tekijänoikeussuojaa TekijäL 1 §:n perusteella. Sen sijaan neuvosto katsoi sivut sellaiseksi kokonaisuudeksi, joka voi nauttia suojaa tietokantana olettaen, että niiden sisällön kerääminen, varmistaminen ja esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta. Panostus voi muodostua rahoituksesta ja/tai ajan, vaivannäön tai energian käytöstä. Tekijänoikeusneuvosto kuitenkin katsoi tämän jäävän näyttökysymykseksi, johon neuvosto ei ottanut kantaa.

Oikeus valokuvaan

Viimeaikaisessa tekijänoikeusneuvoston lausuntokäytännössä oikeus valokuvaan on ollut tarkastelun kohteena lausunnoissa TN 2002:8, TN 2003:6, TN 2004:3 ja TN 2005:8.

Lausuntoa TN 2002:8 koskeneessa lausuntopyynnössä esitetty valokuva joka esitti hakijaa ja hänen isäänsä ei ollut teoksena suojattava, vaan sai suojaa TekijäL 49 a §:n

nojalla. Lausunnossa TN 2003:6 todettiin, että olympiatulen sytyttämisestä otettu valokuva oli historiallisesta merkittävydestään huolimatta tavanomainen, ajankohtaisesta tapahtumasta kertova valokuva, joka ei erityisesti ilmentänyt valokuvan ottaneen henkilön omaperäistä ja persoonallista panosta. Valokuvan suojaaminen TekijäL 49 a §:n nojalla ei tullut kyseeseen suoja-ajan päätyttyä. Lausunnossa TN 2004:3 todettiin, ettei käsiteltävänä ollut muotokuvamainen valokuva ilmentänyt ottajansa itsenäisyyttä ja omaperäisyyttä. Kuva kuului TekijäL 49 a §:n suojan piiriin.

Lausuntopyynnössä tarkoitettu aineisto ja vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto tulkitsee lausuntopyynnön olevan kaksijakoisen: halutaan vastaus siihen, nauttiiko NN:n tekemä keksintö ja toisaalta nauttivatko hänen laatimansa dokumentit tekijänoikeuslain suojaa.

Erityisesti liitteessä 2 (kuulutusjulkaisu) on yksilöity NN:n keksintö otsikolla "Menetelmä paperikoneen tai vastaavan telojen poistamiseksi tai paikalleen asentamiseksi". Kyseessä on tekninen menetelmä joka sellaisenaan, keksinnöllisyyteen liittyvän arvioinnin perusteella, joko täyttää tai ei täytä patentoinnin edellytyksiä. Tekijänoikeusneuvosto ei tutki asiaa patenttioikeudelliselta kannalta. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että sille esitetystä dokumentaatiosta ei ilmene, että NN:n tuote olisi sellainen kirjallinen tai taiteellinen teos, joka olisi suojattu tekijänoikeuslaissa, vaan sellainen tekninen menetelmä, jota tekijänoikeuslaki ei suojaa.

Lausuntopyynnön liitteenä oleva aineisto käsittää 23 dokumenttia. Allaolevassa on ensin lyhyt luonnehdinta kyseisestä dokumentista, ja sen jälkeen tekijänoikeusneuvoston lausunto dokumentin mahdollisesti nauttimasta oikeussuojasta. Dokumentit on ryhmitelty keskenään samankaltaisiin. Ensimmäinen on otettu kantaa TekijäL 1 §:n mukaiseen suojaan teoksena, jonka jälkeen on tarkasteltu mahdollisia muita suojamuotoja.

Tekijänoikeusneuvosto tulkitsee laissa määrätyn tehtävänsä mukaisesti tekijänoikeuslakia, eikä ota kantaa siihen, saavatko dokumentit suojaa muun lainsäädännön nojalla, kuten esimerkiksi yrityssalaisuuksina rikoslaissa tai laissa sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa niinkään, että se ei ota kantaa dokumenttien alkuperään, saannon tai hallinnan lainmukaisuuteen eikä oikeisiin oikeudenhaltijoihin sinänsä, vaan lausuu hakijan esittämistä tekijänoikeuslain tulkintaan liittyvistä kysymyksistä.

Liite 1: tuotekehitys -kaavio (1 s.)

Kyseisessä dokumentissa on kaaviomuodossa esitettyä tuotekehitysprosessin eteneminen.

Liite 2: Patenti hakemuksen kuulutusjulkaisu (1 s.)

Kyseisessä dokumentissa esitetään tekninen kuvaus patentoitavasta keksinnöstä.

Liite 3: Sopimus suunnittelujärjestelmän toimittamisesta (3 s.)

Kyseisessä dokumentissa on sovittu suunnittelujärjestelmän runko-ohjelmistot ja niihin liittyvästä peruskoulutuksesta.

Liite 4: Määrittäysraportti (16 s.)

Kyseessä on "AutoCAD-pohjaisen ohjelmiston laajennuksen määrittäysraportti". Kyseisessä dokumentissa kuvataan teknisiä yksityiskohtia tietokoneohjelman sisällöstä ja toiminnasta.

Liite 7: Koulutusta koskeva kaavio (1 s.)

Kyseisessä dokumentissa esitetään aikataulu koulutuksen etenemisestä.

Liite 7a: Koulutussuunnitelma (11 s.)

Kyseessä on 11-sivuinen koulutussuunnitelma, jossa on tietoja ja aikataulukkaavio.

Liite 8: Koulutusdokumentti (4 s.)

Kyseisessä dokumentissa "Riskinarvioinnin dokumentoinnin minimitaso" on kyselykaavio ja kuusi piirroskuvaa paperikoneen osista.

Liite 9: Tarkistuslappu (9 s.)

Kyseessä on dokumentti johon kuuluu tarkistuslappu, XX -siirtojärjestelmää koskeva moniste jossa on kahdeksan piirrosta ja tekstiä, koulutuskortti ja valvontakortti.

Liite 10: Saate (7 s.)

Saate on otsikoitu "Patentoitu XX menetelmä siirtojen turvallisemmaksi, helpottamiseksi ja kokonais kustannuksien alentamiseksi sekä niihin liittyvien toimintojen hallinnoimisjärjestelmäksi". Dokumenttiin kuuluu 31 teknistä piirrosta ja tekstiä.

Liite 14: Lähetteen liite (1 s.)

Kyseessä on sivun mittainen yksinkertainen tilausvahvistus.

Liite 15: Todistajanlausunto (1 s.)

Kyseessä on kirjallinen todistajanlausunnoksi otsikoitu dokumentti, jossa kerrotaan erilaisia tapahtumatietoja.

Liite 16: Todistus (1 s.)

Kyseessä on todistukseksi otsikoitu dokumentti jossa kerrotaan lyhyesti tapahtumatietoja.

Liite 19: Todistus (1 s.)

Kyseessä on yksittäistä seikkaa koskeva todistus.

Liite 20: Tekijänoikeuslain asettamat vastuut (1 s.)

Kyseessä on NN:n kirjoittama dokumentti tekijänoikeuslain sisällön tulkinnasta.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että edellä mainitut dokumentit (liitteet 1-4, 7, 7a, 8-10, 14-16, 19-20) eivät ole siinä määrin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne nauttivat tekijänoikeussuojaa. Myöskään luettelo- tai tietokantasuojan edellytykset eivät täyty.

Liitteet 5, 6, 11 ja 12: Kuvia laitteista

Kyseiisiin liitteisiin sisältyy yhteensä kahdeksan valokuvaa erilaisista laitteista.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kyseiset valokuvat eivät ole sillä tavoin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne nauttivat tekijänoikeussuojaa. Sen sijaan ne nauttivat suojaa tekijänoikeuslaissa suojattuina valokuvina. Oikeudenhaltija on se joka on kuvat ottanut tai se jolle kuvien oikeudet ovat siirtyneet.

Liite 13: Kalvosarja (5 s.)

Kyseessä on powerpoint- tyyppinen kalvosarja johon kuuluu kuusi valokuvaa.

Liite 17: Kopioita yrityksen nettisivuilta (8 s.)

Kyseessä on kopioita Tespal -nimisen yhtiön nettisivuilta, joilla esitellään erilaisia työkaluja. Sivuille sisältyy 13 valokuvaa, ja neljän sivun luettelo yhtiön referensseistä, yhteensä noin 210 riviä.

Liite 18: Kopioita yrityksen nettisivuilta (7 s.)

Kyseessä on kopioita Betamet -nimisen yrityksen nettisivuilta. Sivuille sisältyy kolme valokuvaa ja referenssilistaus, jossa noin 150 riviä.

Liite 21: Esite (5 s.)

Kyseessä on lähinnä tekninen esite jossa on teknisiä tietoja, yhtiön yhteystietoja, kaksi teknistä piirroskuvaa ja kaksi valokuvaa.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että edellä mainitut dokumentit (liitteet 13, 17, 18, 21) eivät ole sillä tavoin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne nauttivat tekijänoikeussuojaa. Myöskään luettelo- tai tietokantasuojan edellytykset eivät täyty.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kyseiisiin dokumentteihin (liitteet 13, 17, 18 ja 21) sisältyvät valokuvat eivät ole sillä tavoin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne nauttivat

tekijänoikeussuojaa. Sen sijaan ne nauttivat suojaa tekijänoikeuslaissa suojattuina valokuvina. Oikeudenhaltija on se joka on kuvat ottanut tai se jolle kuvien oikeudet ovat siirtyneet.

Liite 7b: Koulutussuunnitelma (16 s.)

Kyseessä on 16-sivuinen dokumentti joka on otsikoitu "Koulutusohjelman runko työnyhteydessä tapahtuvaan koulutukseen työssä oleville tai työttömille insinööreille".

Kyseessä on etupäässä tekninen dokumentti, jonka voidaan kuitenkin ilmaisunsa perusteella katsoa olevan siinä määrin itsenäinen ja omaperäinen, että se nauttii tekijänoikeudellista suojaa tekijänoikeuslaissa tarkoitettuna kirjallisena teoksena.

Puheenjohtaja Niklas Bruun

Sihteeri Mikko Huuskonen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katarina Sorvari (varapuheenjohtaja), Arto Alaspää, Martti Heikkilä, Tuula Hämäläinen, Satu Kangas, Päivi Liedes, Kai Nordberg, Kirsi-Marja Okkonen, Tytti Peltola, Martti Virtanen ja Ahti Vääntinen.